

איש לרעהו

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פגדולי ישראל,
על מדות טובות
שפביאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש יד כסלו תשע"ב: הדלקת נרות - ירושלים 4:00 תל-אביב 4:14 חיפה 4:03 מוצאי שבת - ירושלים 5:15 תל-אביב 5:14 חיפה 5:14 ר"ת 5:52

פרשת וישלח

הסתפקות ושמח בחלקו

**לשמוח בחלקו שחננו הבורא ולא להתאוות ליותר מהנצרך לו !
נלמד מהפסוק: "כי חנני אלוקים וכי יש לי כל" (פרק לג-יא)**

ומפרש הכלי יקר: כי דרך הצדיקים אפילו שיש מעט בידם, מסתפקים בו ושמחים בחלקם, ונראה כאילו יש להם כל, אבל עשו אמר "יש לי רב", כי הרשעים אעפ"י שיש להם כל כסף וזהב שבעולם, מכל מקום נראה להם שעדיין הם חסרים. ואמנם, יש להם רב אבל לא כל צרכם, כי "יש בידו מנה רוצה מאתיים"...

רעיון נאה ואקטואלי אמר הגאון רבי מאיר דן פלוצקי זצ"ל (בעל הכלי חמדה). הוא כנראה חידש את הרעיון כאשר באו אליו פרנסי הקהילה בלודז' והציעו לו לקבל את כהונת הרבנות בעיר זו. הוא סירב לעזוב את בני עירו המצויים בצרה כדי לחפש לו חיי נוחות ורווחה. כנראה על אותה שעה כיוון את הדברים שפירש על המשנה באבות.

מסופר שם (פרק ו-יא) על רבי יוסי בן קסמא שאמר: "פעם אחת הייתי מהלך בדרך [ואגב: אמרו על כך בעלי המוסר, שנסיון זה שנזדמן לו לרבי יוסי היה זה משום שהיה "מהלך בדרך", ומכאן שמי שאינו מהלך בדרך ואינו יוצא מבית המדרש לא מזדמנים לו כאלו נסיונות, ורבי יוסי עצמו הדגיש שהיה זאת "פעם אחת" בלבד שיצא לדרך וכבר נזדמן לו נסיון] ופגע בי אדם אחד, ונתן לי שלום, והחזרתי לו שלום [ואף שנינו "הוי מקדים שלום לכל אדם" יתורץ עפ"י המהרש"א (ברכות ו:)] ומהרש"א (תענית כ.). אמר לי: רבי, מאיזה מקום אתה? אמרתי לו: מעיר גדולה של חכמים וסופרים אני. אמר לי: רצונך שתדור עמו במקומי, ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו אף אם אתה נותן לי כל כסף וזהב וכו' שבעולם איני דר אלא במקום תורה".

ולכאורה תמוה: מנין לו לרבי יוסי לדעת שהמקום שמציע הלה לנור שם אינו מקום של תורה, ומהי הפסקנות המוחלטת הזאת "איני דר אלא במקום תורה", הרי אותו אדם שהציע לו את הצעתו פגע בו בדרך, ואילו רבי יוסי עצמו לא הכירו ואף לא היה מעולם באותו מקום, ומנין ידע בוודאות כזו את המתרחש שם?!

אלא, ביאר רבי מאיר דן: כאשר שמע רבי יוסי שהאדם הזה שפגש בו, מדבר על כסף, הבין מיד שאין זה "מקום של תורה", שכן במקום של תורה אין מדברים על כסף... [ולכאורה: למה לא נקיש לימוד זה גם לנושא השידוכין בזמנינו, להצעות שידוכין שבה הכסף הוא הדבר החשוב ביותר... ורק עליו יקום או יפול דבר...]

"וכי לא יכולתי לנסוע באוטובוס...?"

פעם פנו מהנהלת ישיבת "אהל משה" שבבני ברק אל הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, שיואיל בטובו לבוא ולנאום בכנס מיוחד שנערך למען החזקת הישיבה. הרב צדקה שחיבב מאוד את העומד בראשות הישיבה הגאון רבי משה מלכא שליט"א, נענה מיד להזמנה.

מנהלי הישיבה הבינו כדבר פשוט, שעליהם לשלוח מונית מיוחדת אשר תביא את הרב צדקה מירושלים אל הכנס. ואולם כשבא הנהג לקרוא לו מביתו, נזדעק ונתרעם: "למה עשו ככה? איזה ביזבוז? וכי לא יכולתי לנסוע באוטובוס ציבורי?"

הסבירו לו האנשים, שעכשיו מדובר לאחר מעשה. המונית כבר נשכרה למענו. אך הוא לא היה מוכן לעלות אל הרכב, עד שהובטח לו כי "לא ישובו לכסלה עוד", וכי בשבוע מן הכנס לא יעכבהו איש מלנסוע הביתה לבדו בכל דרך שירצה...

הגר"י צדקה התנגד באופן עקרוני לכך שיעמוד רכב לרשותו, והיה מזכיר בבת צחוק, כי המלך המשיח עתיד לבוא רכוב על חמור, "וכי אנחנו זקוקים ליותר ממנו?! וזאת ליהודה

אינו צריך למאומה...

הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל היה רגיל לומר: "צריך שידע ויחוש האדם כי היותר מכפי הצטרכותו הם בגדר שאינו שלו"!

מעשה ונכנס גביר להתברך אצלו, ומשעמד לצאת ביקש להנות את רבי מרדכי ולהעניק לו שטר של מאה דולר. אולם רבי מרדכי דחה אותו בעדינות, והעירו: האדם צריך להיות 'נותן' ולא 'מקבל'!

וסיפר רבי דן סגל שליט"א: "כשנכנסתי פעם ראשונה לדירתו הישנה, כל כך השתוממתי, כל כך התפעלתי היאך יתכן לחיות בדירה כזו, בשמחת חיים, בשלוה, בנחת רוח, בחינוך. וכל זה היה מכיון שלא נטל כלום לעצמו ולא היה צריך מאומה.

יחיד ודורו

להרחיק הבנים והתלמידים מחברים רעים העלולים להשפיע עליהם לרעה! נלמד מהפסוק: "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" (פרק לביב)

מבאר הגאון רבי יוסף דב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי יעקב אבינו התיירא משני הדברים: גם מפני שפיכות דמים - אם ילחם נגדו, וגם מפני התקרבות יתירה של עשו - אם יכרות עמו ברית שלום. ומכיון ש"גדול המחטיאו יותר מן ההור-גו" ביקש קודם כל: "הצילני נא מיד אחי" - מפני אחוותו של זה. ורק אחר כך "מיד עשו". שכן הפחד שצריך להיות מ"עשו" הוא בראש ובראשונה כאשר הוא "אחי" - כשיש עמו קשרי ידידות ואחוה, וככל שיותר נרחק מאחותו של עשו ונקיים "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", כן תקטן הסכנה ממנו... "אל תתיראו אלא מן הצבועין..."

הכל יודעים שיש להתרחק מחבר רע ולא להתחבר לרשע, כדי שחלילה לא יושפעו מהם לרעה. אך במקרה של יעקב ועשיו רואים שיעקב התיירא ביותר מפני קרבתו של עשיו, עד שהעמיד את הסכנה מפני קירבה זו אף יותר מסכנת שפיכות דמים. וכפי הנראה ראה בו בעשיו סיכון אף יותר מסתם רשע. וכל כך למה?

התשובה לכך, מן הסתם, טמונה באמרת חז"ל (סוטה כב:): "אל ינאי מלכא לדביתיה, אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין שמעשיהן מעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס". נמצאנו למדים מאמרה זו שיש להתירא יותר מכל, דוקא מן הצבועין.

מענה מובן מדוע התיירא יעקב כל כך מהשפעתו הרעה של עשיו, שהרי אין מדובר כאן ברשע מצוי ורגיל, שאינו מסתיר את רשעותו והכל יודעים להזהר ממנו, אלא יעקב הכיר את עשיו בתור רשע כזה שיודע להתעטף באיצטלא של צידקות ולהראות עצמו כמדקדק גדול במצוות ולשאול היאך מעשרין את המלח... רשע מסוג כזה מסוכן הוא לחינוכם הטהור של הבנים עשרת מונים מרשע רגיל. וצריך להזהר ממנו הרבה יותר. ומכאן נבע פחדו הגדול של יעקב.

ויובן יפה עפ"י פירושו של **הכלי יקר** (ויקרא יא-ז) שהתורה פותחת ומדגישה את טומאתו של החזיר דוקא בסימן הטהרה שבו כמו שכתוב "ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא"..." ולכאורה היה צריך לפתוח בסימן הטומאה. "גרה לא יגר"!!

ומבאר הכלי יקר שדוקא סימן טהרה זה שמראה החזיר לעיני כל, הוא זה שמוסיף טומאה על טומאתו. והוא כדרך שאמרו על עשיו (בראשית סה-א) שנמשל לחזיר שפושט את טלפיו להראות כאילו כשר הוא, ותוכו מלא מרמה. נמצא שדוקא במה שמראה החזיר את סימן הטהרה שבו שמפריס פרסה, זהו סימן טומאתו, לפי שבו מטעה את הבריות.

סימני הטהרה שמראים הרשעים מוסיפים טומאה על טומאתן

מכאן נשכיל ונבין עד כמה יש להזהר מאותם רשעים להכעיס, אפיקורסים ושונאי דת, אשר למראית עין נראה לכאורה שמצטיינים הם ברגשות ותכונות של נימוס ודרך ארץ ונראים כמכבדים את הזולת ובמיוחד כאשר מקבלים הטבה כל שהיא מזולתם יודעים להודות לו.

אך דוקא משום כך מזדקרת וזועקת בהם הסתירה הנוראה מיניה וביה: היאך יתכן שאותו אדם שיש לו לכאורה רגש של הכרת הטוב לזולתו על טובה קטנה שקיבל ממנו, יהיה כזה כפוי טובה להקב"ה שמחיה אותו בכל רגע, ויבעט ברגל גסה בתורתו ובמצוותיו כפי שנמסרו לו מאבות אבותיו?! היאך יתכן שיראה רגישות ועדינות בכל מה שנוגע למצוות שבין אדם לחברו, ובה בעת יהיה קשוח ואכזרי בכל מה שנוגע למצוות שבין אדם למקום?!

התשובה על כך, כפי ביאורו של הכלי יקר, שמטרתו בזה להראות לכל כי "צדיק" הוא וכי הוא "כשר" למען יוכל להטעות ולהשפיע מדעותיו הכפרניות על סביבתו. וכבר כתב זאת **הגר"א זצ"ל** בפירושו (משלי יא-ט): "רוב המינים טובים בטבע... כי זולת זה אי אפשר להם להדיח? הרי שבמילים ספורות ונוקבות, כלל הגר"א את כל מה שכתבנו. על כן זהירות יתירה נדרשת מן אלו המוגדרים בגמרא כ"צבועים העושים מעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס", שמהם יש להתירא ולהזהר יותר מאחרים כאמור.

לשם מה נברא "לשון הרע" ו"רכילות" בעולם?

סיפר הגה"צ רבי משה טשינגל זצ"ל (מחבר "מבקשי השלמות"): מעשה ביהודי רחוק משמירת התורה והמצוות, שנכנס לגור בשכנות ליהודי צדיק ותלמיד חכם. החל הצדיק לשוחח עם אותו יהודי ולהשפיע עליו עד שאט אט התקרב לתורה והחל מקיים מצוותיה.

לאחר תקופה נכנס לגור בשכנותם אדם נוסף שהיה פורק עול רח"ל, ואתו יהודי שחזר בתשובה החל להתרועע עם אותו פורק עול והדבר השפיע עליו השפעה שלילית וקלוקלת, עד אשר חזר האיש לסורו והחל לפרוק מעליו עול תורה, למגינת לבו של השכן הצדיק.

פנה אותו צדיק אל **החפץ חיים** לקבל עצה והדרכה ממנו, כדת מה לעשות? אמר לו הח"ח: "יודעים אנו כלל שכל מה שנברא בעולם, לתועלת נברא. א"כ נשאלת השאלה, מה התועלת בלשון הרע ורכילות שנבראו בעולם?"

אלא - הפטיר הח"ח - הכוונה היתה למקרה שלנו, כאשר יש לפורק עול השפעה על חברו, אזי מצוה לדבר עליו לשון הרע ורכילות, כדי להרחיקו שלא יהיה ביכולתו לקלקל ולהזיק לזולתו. ואכן עשה אותו חכם כעצת הח"ח ועל ידי כן השיב את שכנו לשמירת התורה והמצוות כמקודם.

שערי אהרן

"אין לי עסק עמכם..."

הגר"א זצ"ל, היה נזהר מאד שלא יהיה לו כל שיח ושיח עם כל מה ששיך לסט"א ולכל גורם שיש בו רוח טומאה. סיפר הגאון **רבי חיים מוולוז'ין** כי פעם נכנסה רוח רעה [=דיבוק] באיש אחד בוילנא, בחצר בית הכנסת, וקמה מהומה גדולה כאשר התקהל ציבור גדול לראות את הפלא.

הגר"א ששמע את הקולות, פתח את חלון בית מדרשו לראות פשר הרעש. והנה כאשר ראה האיש אשר נכנסה בו הרוח, את פני הגר"א פתח בצעקה: "רבי! אתה הוא שמכריזין עליך למעלה, הזהרו באליהו ובתורתו, אם אתה תגזור עלי, אך במאמר פיך בלבד שאצא מהאיש הלז, אני מוכרח לצאת..."

אולם הגר"א דחה אותו מיד והפטיר: "מעודי לא רציתי שום עסק עמכם, וגם עתה איני רוצה לדבר עמכם כלל".

והוסיף רבי חיים לספר כי תשובת הגר"א נתפרסמה בין כוחות הסט"א, והראיה לכך, מעובדה שאירעה זמן-מה לאחר מעשה זה, שנכנסה רוח רעה בנער שהתגורר בנובהרדוק וכפי שסופר "היה אומר ענינים גדולים ונוראים".

פעם אחת ניסו להפחיד את הרוח ואמרו לה: "נולדך אותך לוילנא לרבי אליהו חסיד, והוא אם ירצה ודאי יגרש אותך מהנער הלז". אולם הרוח השיבה: "אמת שאנו יראים ממנו מאד, אבל הובטחנו מאתו שלא יהא לו שום עסק עמנו".

הגה"ח מוילנא - פרק כ

בריחה מאפיקורס...

פעם נסע הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל בעגלה המובילה לתחנת הרכבת. לידו ישב יהודי ששנה ופירש. באמצע הדרך שאל אותו הלה שאלה אפיקורסית.

מיד ביקש רבי ברוך בער מן העגלון שיעצור לרגע את העגלה, וכשזו עצרה קפץ ממנה רבי ברוך בער והמשיך את כל הדרך ברגל, מחשש שמא יושפע מאותו אדם.

הרב הדומה למלאך

ליטול עצה מזקני הדור - חכמי התורה, קודם כל פעולה חשובה וגורלית!

נלמד מהפסוק: "ויקחו שני בני יעקב" (פרק לד-כה)

וכתב רש"י (מהמד"ר): "בניו היו ואעפ"כ נהגו עצמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניו. שלא נטלו עצה ממנו". עכ"ל. ומסתבר שהיה עליהם ליטול עצה מיעקב, לא רק מחמת שהוא אביהם, אלא גם מצד היותו זקן שקנה חכמה, כדברי חז"ל (במד"ר שמות-ג): "אימתו ישראל עומדין? כשיש להם זקנים שכל מי שנטל עצה מן הזקנים אינו נכשל".

התורה כוללת תשובות ועצות לכל השאלות והבעיות שבעולם

הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל היה נוהג לחזור על הדברים הבאים של **החפץ חיים**: יש בחיי האדם רגעים אשר הוא נאלץ להחליט בענין מסויים ואינו יודע מה להחליט, ויש שהענין נוגע לו עד נפש, ומשאינו יודע מה לעשות, הוא בא לידי יאוש.

והנה לוחש לו אחד על אזנו: הרי תוכל לשאול בעצתו של הקב"ה בכבודו ובעצמו. "איככה זה"? השתומם האדם. ובאמת - אומר הח"ח - ניתנה אפשרות זו לכל אדם ואדם. יש לנו תורה, הכוללת תשובות על כל השאלות שבעולם. הפתרון שמוצאים אותו בתורה הוא עצה ה'. יש לדעת כי מלבד המצוות והאיסורים הכתובים בתורה, רשומות שם גם עצות, עצות מנוסות, וכשם שהתורה עצמה ניצחית היא, כך גם עצת התורה ניצחית היא.

לדוגמא: "לעולם ישליש אדם את מעותיו, שליש בקרקע, שליש בפרקמטיא ושלש תחת ידו" (ב"מ מב.) כי במקרה שיפסיד עסק אחד והיה הנשאר לו לפליטה. זאת היא עצה מנוסה. מי שלא נהג לפי כלל זה, לא ביטל מצוה, אלא סירב לקבל עצה טובה.

והיה רבי אלחנן מוסיף נופך ומשלים את הרעיון במשל ציורי. הרי שבא ראובן ומעיר לך שנתלכלו פניך, ועמיתו שמעון מכחישו ואומר שפניך רחוצים למשעי, מה הנך עושה? הוה אומר: אתה ניגש אל הראי ונוכח בעצמך לידע אם מי הצדק. והנה התורה היא הראי הבהיר שלנו, הכל משתקף בה, וכשיש ספקות, וכשמתגלעים חילוקי דעות, יש להתבונן קודם כל מה כתוב בתורה. עכ"ד. (עפ"י אור אלחנן)

ניצד זוכים חכמי התורה שדעתם תהא "דעת תורה"

על כן אותם תלמידי חכמים ששוקעים המה יומם ולילה בלימוד התורה בלבד, ואין להם שום ענין בעולם הגשמי ושום חשבון אחר מלבד עמל התורה, נעשית בזה דעתם דעת תורה ועצתם עצה התורה. וזהו שנאמר (במסכת אבות פ"א) על העוסק בתורה לשמה כי "זוכה לדברים הרבה", וביניהם: "ונהנין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה".

וכך כתב רבינו הגרא"מ שך זצ"ל (בהקדמה לספרו **אבי עזרי** - נזיקין): "אבל התנאי הקודם לכל זה הוא אחרי עמילתו ויגיעתו בתורה ככל הצריך עד כמה שיש בשכלו להגיע, בלי שום נגיעה ונטיה כל שהיא, ויהיה שכלו זך ונקי וטהור, אזי שכלו הוא שכל מופשט, וזהו שקראוהו התפשטות הגשמיות, ואז דעתו ושכלו היא דעת תורה ממש, וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה: "אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה" - שזהו השיעור של היגיעה והעמלות בתורה בתמידות ובמרץ בלי שום הפסק והסח הדעת - אז תבין יראת ה' ודעת אלוקים תמצא".

עצה מן התורה...

כל בני ליטא היו באים לשאול עצה ותושיה מהגאון **רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל**. מנהגו היה בכל עת שזקק אדם לעצתו, אם בענין פרטי או עסק ציבורי, ראשית דבר, היה נותן עיניו בסוגיה מסוג-יות התלמוד ומשקיע עצמו בתלמודה, ורק אחר כך נפנה להשיב עצה נכונה כדעת תורה צרופה.

מספר עד ראה: פעם אחת בא אליו הפריץ של וולוז'ין, כמנהגו להוועץ בו בעסקיו. הכניסו רבי חיים לחדרו המיוחד שבישיבה. התלמיד המספר הציץ בעד חור המנעול, והנה נגלה לו מחזה מרתק ומרשים: הפריץ יושב על מול רבי חיים ומרצה בפניו על בעיותיו ומצוקותיו, ואילו רבי חיים נתמך בידו על השולחן ושומע את הדברים, אולם פניו מעידים בו שדעתו נתונה גם לדבר אחר.

משסיים הפריץ לפרוק את ליבו, קרא רבי חיים לאחד התלמידים וביקשו להביא לו גמרא בכורות פתח ועיין בה, אחר סגרה ופנה שוב אל הפריץ, להשיבו תשובת חכם, ולהשיאו עצה לשאלתו. **אבי הישיבות**

עצתו עצה התורה...

נוהג היה **כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל הלברשטאט זצ"ל** לומר: "הקב"ה מרחם עלי, ולכן העיזה אשר אייעץ לאיש יהודי במשקל ראשון עולה יפה. אולם יש לדעת, שבטרם אשיאנו עצה, הריני פשוט מתייסר בצירים וחבלים... אין העצה הזאת באה ממני בנקל..."

פעמים התבטא בדרך צחות: כלום מלאכה קלה היא זו, להיות רבן של חסידים? הלא יש שבתרומה ל"פדיון זוטא" בסך עשרה זהובים, נאלץ האדמו"ר להתאמץ בתפלה ולטפס עד כסא הכבוד..."

פעם צלצל הטלפון במוצאי שבת קודש כשהרבי ישב עדיין ב"שלוש סעודות" ואחז באמצע "מזמור לדוד". היה מדובר במקרה של פיקוח נפש, באשה חולנית שמפני הסכנה ציוו הרופאים לנתחה בדחיפות. הרהיב המשב"ק ונגע בשרוול ידו של הרבי להפסיקו מדביקותו. הוא הקשיב לשאלה והורה להעביר מיד את האשה לבית חולים אחר. האנשים עשו כדבריו. התעלמו לחלוטין מדברי הרופאים שטיפלו בה, אשר הזהירו כי במדה ויטלטלו אותה להוציאה מבית החולים, יתחייבו בנפשה. כי פקודת הרבי שמרה רוחם. לבסוף, אכן הבריאה אשה זו כליל, בלא ניתוח.

כעבור זמן קצר אירע לבעלה נזק גדול מאוד בעסקיו. הפסיד ממון הרבה. הגיב אז הרבי במלים: "אית מאן דפרע בגופיה, אית מאן דפרע בממוניה.. [=יש שנפרעים בגופו ויש שנפרעים בממונו]. **לפיד האש**

"ונהנין ממנו עצה ותושיה..."

בימי מלחמת תש"ח, לאחר שהערבים כבשו כבר את העיר העתיקה, ויהודים נלקחו בשבי. נאלצו גם **הגרי"ז סולוביץ'יק זצ"ל** ובני משפחתו לנוד מדירה לדירה מפני האויב המתקרב.

והנה צילצל הטלפון. אחד מבכירי השלטון בארץ ביקש בדחיפות להוועץ עם הגרי"ז: כיון שאזל הנשק, לפיכך החליטו לוותר על ירושלים ולבקש שלום מאת הערבים, האם נכון הדבר לעשותו?

השיב להם הגרי"ז: "מה תאמרו להם, שאתם רוצים שלום? אזי הם יבינו ממכם שאתם חלשים, ומה יעשו אז? הם יבואו ח"ו וישחטו ביהודים רח"ל. לפיכך אל תאמרו להם כלום ולא יוודע מפיכם מאומה.

שמעו אנשי השלטון לעצתו של הגרי"ז. וראה זה פלא, בדיוק באותו יום פסקו הערבים מהתקפותיהם ולא נלחמו כלל. ואילו מצד היהודים גם לא נלחמו שהרי לא היה להם נשק...

והנה למחרת היום הגיע לפתע מטען כביר של נשק סוביטי, אשר נשלח ע"י ממשלת צ'כוסלובקיה, והממשל היהודי כמובן כבר חזר בו מהרעיון של בקשת השלום מאת הערבים.

תורת חיים

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

תקע בשופר גדול! / הרב נפתלי וינברג

גם אלה שמזדעזעים מהכתיבה טועים. לא מדובר כאן ב"כתיבה" אלא בסיכום קצר שהתלמיד רושם בחוברת - לשם הפגמת הדברים שלמד. **האם גם תלמיד שרושם את השיעור שהוא שומע עוסק ב"כתיבה"?**...

***

תגובת התרועה, היא תגובה מקוטעת - בדיוק כמו התרועה עצמה. אלה לא מתנגדים לנושא אך גם לא מוצאים מספיק סיבות להשקיע בו. מעבר לכך, הם חוששים שעם לחץ הלימודים (והתחרות שבין המוסדות...) אין זמן ללימוד נוסף. רק בתום שיחות שכנוע הם מגיעים למסקנה הפשוטה שאכן יש לנהוג כך - אך עד אז חולף זמן לצד אנרגיות מבוזבות.

רק לאחר מעשה הם מגלים כיצד השיפור שחל בתלמידים בנושאי בין אדם לחברו, מקרין ומשפר את יתר הלימודים. כאשר האידיילה שוררת בכיתה יש פחות מריבות, התלמידים ממושמעים יותר ורמת הלימודים הכללית רק עולה! **בסופו של דבר כולם מרוויחים; התלמידים המלמדים ההורים והמנהלים!**

***

יחד עם זאת, כאשר אנו מסכמים מידי שנה בשנה את מנין "הקולות" השונים, אנו שמחים לגלות **גיזול ניכר** במספר התלמידים שלומדים בחוברות. אך אנו ממשיכים לחלום על היום בו ידרשו את החוברות כשם שדורשים את העלון!...

בחודשים האחרונים השקענו כספים רבים וחיידנו באופן מוחלט כמה מהחוברות. העיצוב החדש תורם אף הוא להתגברות הדרישה, וניתן לומר שהחוברות החדשות נחטפות כלחמניות טריות. הדפסנו מחדש את חלק א' של החוברת **לכיתה ב', "יסודות דרך ארץ"** (שהמלאי שלה כבר אזל!) בתוך כחודשיים יופיע בע"ה החלק השני והמחודש של חוברת זו, וניתן יהי להזמינו.

ממש לאחרונה יצאה לאור החוברת החדשה **לכיתה ו', "כבוד"**. בעבודה מושקעת של עימוד וגרפיקה, תמונות וצבע מלא (אגב; הופתענו לגלות שמורים לכיתות ז' וח' מעדיפים לרכוש חוברת חדישה זו, על פני החוברות שמיועדות מלכתחילה לכיתותיהם...) גם חוברת זו הולכת ואוזלת מהמלאי בסייעתא דשמיא.

***

מידי פעם מתקשרים אלינו הורים שמבקשים לשלב את החוברות בכיתות של ילדיהם. כאן עלינו להדגיש שאיננו עומדים במקום המחנכים של ילדיהם. עליהם להפנות את כל הבקשות, הדרישות והלחצים, אך ורק לכיוון מי שמופקד על חינוך בניהם. עם כל הרצון הטוב, מי שבסופו של דבר יצטרך ללמוד בחוברת עם ילדם זה המלמד שלו ולא מישהו אחר, רק כשהאחראי מטעם הת"ת מתקשר אלינו, יש לנו אפשרות לפעול.

על הורים כאלה להבין שכל מנהל מוטרד ולחוץ מאלף ואחד נושאים גדולים וקטנים. אם ההורים לא יפנו את דרישתם בעקביות וללא רפיון, הנושא עלול להישכח. אנו נוכחים לראות פעם אחר פעם, כיצד הורים שמתארגנים בנושא מצליחים לשלב את החוברות בכיתות הלימוד של ילדיהם, כשהמפקח, המנהל או המלמד שיתף איתם פעולה.

והמאמץ הזה כדאי! כאשר אני מבקר במוסדות החינוך - לאורך השנה כולה - מגיעים אלי ילדים בריצה ומודים על התוכנית. כבר מעדינות פניהם מבחינים כיצד הלימוד העקבי בחוברות משפיע לטובה! ילדים אלו יגדלו ללא ספק ליהודים שיקדשו שם שמים בכל מקום שהם!

שנת הלימודים תשע"ב עדיין בראשיתה וניתן להצטרף לתוכנית. להזמנת החוברות התקשרו לטל: 02-5671812 נשמח לסייע בכל מה שאפשר.

כבר ציינו מספר פעמים, שהורחה ולידתה של כל הפעילות שלנו בעניינים שבין אדם לחברו הייתה במעונו של **מין הגרי"ש אלישיב שליט"א** אשר לפני 16 שנה הורה לנו בזה הלשון: **"צאו ותעשו שינוי!"**

***

מיד עם קבלת ההוראה התחלנו **"לתקוע בשופר גדול"**, כאשר במשך השנים התקבעה הפעילות בשני מישורים עיקריים (1) העלון השבתי 'איש לרעהו' (2) חוברות לימוד למוסדות החינוך. העלון והחוברות עוסקים שניהם בעניינים שבין אדם לחברו.

והנה, בסייעתא דשמיא העלון מבוקש מאוד. וראה זה פלא: לגבי החוברות המצב שונה. ויודגש: החוברות מושקעות לא פחות מהעלוני, ואולי אף יותר. שלא נובן לא נכון: אלפי ילדים - בכל רחבי הארץ - למדו בחוברות שלנו בשבוע החולף, כמו בשבועות שקדמו לו. במשך השנים צמחו אלפי אלפים של בוגרים לתוכנית הלימודים שלנו. אך בכל זאת אין מה להשוות את היחס שמקבל העלון ליחס שמקבלת החוברות. כמעט שלא חולף שבוע ללא שייגעו בקשות חדשות לקבלת העלון, אך ביחס לחוברות אנחנו אלה שלא פעם צריכים לשכנע לשלב את החוברת בתוכנית הלימודים.

כולנו מבינים שהצלחה אמיתית בשינוי המידות טמונה בהשקעה **רצופה ותמידית** ולא רק בהתערורות מוגבלת ונקודתית. מעבר לכך, ברור לכל שהתקופה העיקרית בה ניתן לכוון את האדם למידות טובות הן שנות הילדות והנערות! (עוד לפני שהמידות תופחות ללא שליטה...) שתי נקודות אלו מבחירות לנו עד כמה חשוב לשלב את החוברות בתוכנית הלימודים.

ובדיוק מסיבה זו אנו "תוקעים בשופר גדול!"

***

את התגובות בהן אנו נתקלים ניתן לחלק לשלוש. על דרך ההשאלה נגדיר אותם כך: (1) **תגובת התקיעה** (2) **תגובת השברים** (3) **תגובת התרועה**.

בתגובת **התקיעה** פוצחים אלו שמיד כאשר שומעים על התוכנית הנפלאה, מצטרפים לתוכנית **ותוקעים** אף הם. הם לא רק מוכנים להשקיע בנושא, אלא יוזמים ועושים ככל שאלא ידם על מנת שהלימוד בעניינים שבין אדם לחברו יקבל את מקומו הראוי ואת ביטוי המתאים.

מנהל המוסד והמפקח הרוחני ממריצים את המלמדים, ואלו את התלמידים, כך שכבר בסוף שנת לימודים אחת ניתן להצביע על מהפך בכל צורת ההתייחסות של התלמידים לנושא. מהפך מבורך שישפיע עליהם כל ימי חייהם!

פניות שכאלו מגיעות אלינו גם ממקומות מרוחקים, והן בהחלט מרינות לב.

אך לא פעם אנו עומדים נדהמים אל מול תגובת **השברים**. כאן מדובר באנשים שפוצחים בזעקות **שבר** על עצם הרעיון לייחד זמן לעניינים שבין אדם לחברו. הנימוקים שלהם מגוונים, נציג כאן שתיים מהן. אחד טוען: **"כיצד עולה על דעתכם שנייחד זמן לעניינים אלו? הרי בין אדם לחברו זה מובן מאלינו!"** השני מזדעזע **"מה? לעסוק ב"כתיבה" לפני הצהריים? הרי בחוברת שלכם צריך התלמיד לכתוב איזה פתרון במשך חמש דקות רצופות. איזו פריצת גדר!"**

מורי ורבותי; שניהם טועים!

"בין אדם לחברו" זה ממש לא מובן מאלינו! האם לא חלפו למעלה ממאה שנה מאז הרעיש **רבי ישראל סלנטר** זצ"ל את העולם עם הגילוי הפשוט הזה? האם עניינו לא רואות כיצד מי שלא משקיע מאמץ מיוחד בתחום זה, הרי הפרוץ אצלו מרובה על העומד?! (וד"ל).